

Wykład prawa ochrony zabytków

Katarzyna Zalasieńska
Kamil Zeidler

Wolters Kluwer

Wydawnictwo
Uniwersytetu Gdańskiego

Warszawa – Gdańsk 2015

Spis treści

Wykaz skrótów	11
Wstęp	15
Wykaz zalecanych książek z propedeutyki prawa	17
Rozdział 1. Zagadnienia systemowe	19
1.1. Zasady prawa ochrony zabytków	19
1.2. Podstawowe pojęcia prawa ochrony zabytków	23
1.3. Relacje prawa ochrony zabytków do innych ustaw	29
1.4. Relacje prawa ochrony zabytków do prawa międzynarodowego i europejskiego	33
Rozdział 2. Geneza prawa ochrony zabytków w Polsce	37
2.1. Dekret Rady Regencyjnej z dnia 31 października 1918 r. o opiece nad zabytkami sztuki i kultury	37
2.2. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o opiece nad zabytkami	39
2.3. Ustawa z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury i o muzeach	43
Rozdział 3. Administracja publiczna w dziedzinie ochrony zabytków	47
3.1. Wprowadzenie	47
3.2. Administracja rządowa	47
3.2.1. Organy decydujące	47
3.2.2. Organy opiniodawczo-doradcze	52
3.2.3. Instytucje wyspecjalizowane w opiece nad zabytkami	54
3.3. Administracja samorządowa	56
3.4. Współdziałanie administracji rządowej i samorządowej w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	58
3.5. Społeczna opieka nad zabytkami	60
3.5.1. Społeczni opiekunowie zabytków	60
3.5.2. Organizacje pozarządowe	61

Rozdział 4. Ochrona zabytków nieruchomych	63
4.1. Rejestr zabytków	63
4.1.1. Geneza rejestru zabytków	63
4.1.2. Ewidencjonowanie zasobu zabytkowego a rejestr zabytków	64
4.1.3. Statystyka rejestru zabytków nieruchomych	72
4.1.4. Przesłanki wpisu do rejestru zabytków nieruchomych	74
4.1.4.1. Uwagi wprowadzające	74
4.1.4.2. Wartościowanie	75
4.1.5. Wpis obszarowy do rejestru zabytków	79
4.1.6. Wpis otoczenia do rejestru zabytków	80
4.1.7. Wpis nazwy do rejestru zabytków	81
4.1.8. Aspekty proceduralne decyzji organów ochrony zabytków	81
4.1.9. Oznaczanie zabytków wpisanych do rejestru	90
4.1.10. Zalecenia konserwatorskie	90
4.1.11. Przesłanki skreślenia zabytku z rejestru zabytków	92
4.1.12. Skutki wpisu do rejestru zabytków nieruchomych	94
4.1.12.1. Nadzór prewencyjny	94
4.1.12.2. Nadzór weryfikacyjny	96
4.1.12.3. Uzgodnienia dokonywane przez wojewódzkiego konserwatora zabytków	99
4.2. Pomniki historii	101
4.3. Park kulturowy	105
4.4. Strefa ochrony konserwatorskiej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego	107
4.5. Nienazwane formy ochrony zabytków	109
Rozdział 5. Ochrona zabytków ruchomych	111
5.1. Zakres regulacji	111
5.2. Przedmiot ochrony	112
5.3. Rejestr zabytków jako forma prawnej ochrony zabytków ruchomych	113
5.3.1. Przesłanki wpisu do rejestru zabytków ruchomych	113
5.3.2. Statystyka rejestru zabytków ruchomych	114
5.3.3. Skutki wpisu do rejestru zabytków ruchomych	115
5.4. Wojewódzka ewidencja zabytków ruchomych	117
5.5. Wywóz zabytków za granicę	118
5.5.1. Cele regulacji	118
5.5.2. Kontrola wywozu zabytków w Unii Europejskiej	118
5.5.3. Kontrola wywozu zabytków za granicę w Polsce	119
5.5.4. Wywóz stały	120
5.5.5. Wywóz czasowy	122
5.5.6. Wywóz materiałów bibliotecznych i archiwaliów	124
5.5.7. Zwolnienia z obowiązku uzyskania pozwolenia	125
5.5.8. Ocena działania kontroli wywozu w Polsce	125
5.6. Zabytki w muzeach i kolekcjach prywatnych	127
5.6.1. Definicja muzeum	127
5.6.2. Rodzaje muzeów	129

5.6.3. Status prawny muzeów prywatnych	130
5.6.4. Muzealia a zbiory muzealne	131
5.6.5. Administracyjnoprawna ochrona muzealiów	133
5.6.6. Zabytki w prywatnych kolekcjach	135
5.7. Zabytki na rynku sztuki	137
5.7.1. Regulacja rynku sztuki w Polsce	137
5.7.2. Pierwszeństwo i prawo pierwokupu przysługujące muzeom publicznym	139
Rozdział 6. Ochrona zabytków archeologicznych	141
6.1. Pojęcie zabytku archeologicznego	141
6.2. Prowadzenie badań archeologicznych	142
6.3. Poszukiwanie lub znalezienie zabytku archeologicznego	144
Rozdział 7. Finansowanie opieki nad zabytkami	149
7.1. Zasady finansowania opieki nad zabytkami	149
7.2. Dotacje z budżetu państwa	150
7.3. Dotacje z budżetu jednostki samorządu terytorialnego	152
7.4. Finansowanie badań archeologicznych	153
Rozdział 8. Karnoprawna ochrona zabytków	155
8.1. Przestępstwa przeciwko zabytkom	155
8.2. Wykroczenia przeciwko zabytkom	165
8.3. Krajowy wykaz zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem oraz Krajowy rejestr utraconych dóbr kultury	170
Rozdział 9. Zarządzanie dziedzictwem kultury	173
9.1. Zarządzanie dziedzictwem kultury – podstawowe pojęcia	173
9.2. Elementy systemu zarządzania dziedzictwem kultury	176
9.3. Zarządzanie dziedzictwem kultury w Polsce	177
9.3.1. Zarządzanie na poziomie krajowym	177
9.3.2. Zarządzanie na poziomie regionalnym oraz lokalnym	180
9.3.3. Zarządzanie na przykładzie miejsc światowego dziedzictwa	183
9.4. Partycypacja społeczna w ochronie dziedzictwa kultury	184
Źródła prawa	187
Prawo krajowe	187
Prawo europejskie	191
Prawo międzynarodowe	191
Orzecznictwo	193
Literatura	195
Indeks rzeczowy	201